

Hivatalos vélemény

KONTSCHÁN JENŐ

„Akarológia:a taxonómiától a növényvédelemig”

c. akadémiai doktori értekezéséről

Az atkák egy fajgazdag ízeltlábúak csoportja, amelybe sok növényvédelmi és gazdasági szempontból fontos faj tartozik. A fajok morfológiai határozása hosszadalmas mikroszkópos preparálást és mikroszkópos analízist igényel, ami megnehezíti a csoport taxonómiai vizsgálatát, ami valószínűleg az egyik oka annak, hogy ez egy viszonylag kevésbé kutatott csoport. Világviszonylatban kevés kutató foglalkozik (foglalkozott) e csoport vizsgálatával és ezért a Jelölt kutatási területe nagyon értékes, hasznos és kiegészíti a jelenlegi kutatási, főleg taxonómiai hiányosságokat. Jelölt vizsgálatai nem korlátozódtak a gazdaságilag fontos fajokra és gazdanövényekre, hanem kiterjed a természetes ökoszisztémákra. Jelölt aktív tagja az atka nemzetközi taxonomus közösségnek. A jelölt az atka fajok bemutatását egy elterjedt trópusi korongatka nemmel, a *Rotundabaloghia* génusz bemutatásával kezdi, majd két fontos kártevő csoportban, a takácsatkákon és laposatkákon végzett kutatásait mutatja be.

A jelölt egy jól szerkesztett, klasszikus morfológiai munkát mutat be; a fajok morfológiai leírásai, különböző taxonómiai besorolású egységek kulcsai megfelelnek a mai elvárásoknak.

A Jelölt munkássága a szükséges tudományometriai feltételeknek megfelel, a publikációs lista, az impact factor-os folyóiratokban publikált cikkek és hivatkozások száma az előírtaknak megfelelő. Fontos az is, hogy sok közleménye magyar kiadású folyóiratokban

jelent meg, magyar nyelven és az atkák gazdasági és ökológiai aspektusainak elemzése sokban elősegíti a növényvédelemben dolgozó szakemberek munkásságát.

A doktori értekezésben 60 Ábra (rajz) található, melyeket a jelölt saját kezűleg készített. Az Anyag és módszer fejezetben, az „Az illusztrációk készítése” alfejezetben a jelölt említi a SEM képek készítését is, de a doktori értekezésében ilyenek nincsenek. Miért? Úgyszintén hiányolom a digitális fényképek alkalmazását.

A „Gyűjtési módszerek” fejezetben a jelölt említi, hogy a különböző múzeumokban megvizsgált atka gyűjtemények mellett, sok fajt egyedül gyűjtött be. A kérdés – saját gyűjtések csak Magyarország területén történtek, vagy más országokban, kontinenseken is?

„A tudományos eredmények összefoglalása” (7 pontban) kissé nehezen követhető. Különböző pontokban jelennek meg a tudományra leírt új fajok, a hazai faunában előforduló fajok száma, a hazai faunára új fajok száma. Kérdésem: a tudományra új fajok száma, a magyar faunában előforduló fajok száma, a magyar faunára mennyi új faj lett kimutatva?

Jelölt munkásságának újdonsága nem kérdéses. A dolgozatban közölt eredmények közül a következőket ismerem el:

- a Rotundabaloghia génusz, a morfo-kladisztikai analízis alapján, család szintre lett emelve, két alcsalád elkülönítésével (Rodundabaloghiinae Kotschán, 2010, két nemmel) és Depressorotundinae Kotschán, 2010, szintén két elkülönített nemmel);
- a két alcsaládban több mint 50 tudományra új faj leírása;
- az ismert fajokból katalógus készült, a legfontosabb bélyegek rajzon ábrázolva, kulcsok az összes nemhez és fajhoz;
- a hazai agrárterületeken 15 hazai faunára új talajatka lett kimutatva, a legelterjedtebb és leggyakoribb fajok lettek kimutatva;
- a trópusi, szubtrópusi területeken tudományra új fajok lettek leírva (Kína – 1, Tajván – 1, Kenya – 1, Ecuador - 1);
- a hazai faunából egy tudományra új faj lett leírva;
- a hazai faunából tápnövénnyel behurcolt 4 idegenhonos takácsatka faj lett kimutatva;
- Magyarországról első alkalommal lett kimutatva a *Riccardoella oudemansi* atkafaj a spanyol meztelen csigáról; csapó és keleti cserebogárról két faunára új

Mesostogmata atkát; 11 faj lett kimutatva mezei pocok fészkekből, amelyekből egy faj új a hazai faunára;

- a trópusi és szubtrópusi elterjedésű kártevő pálmaormányos fajokról két tudományra új leirt faj.

Megállapítom, hogy az Értekezés megfelel az akadémiai doktori értekezésekkel szemben támasztott szerkezeti-formai követelményeknek. Az értekezés eredeti munka, bizonyítja a Jelölt új tudományos eredményeit, melyek minőségi és mennyiségi szempontból megfelelnek az MTA doktora cím megszerzéséhez szükséges követelményeknek.

A doktori művet nyilvános vitára alkalmasnak tartom.

Budapest, 2020. január 15.

Melika George
az MTA doktora